

UDK: 655.55:347.933:347.72.036+06.434:368.021.1:368.031.9

Dr Zoran D. Radović,

doktor pravnih nauka, glavni i odgovorni urednik časopisa „Tokovi osiguranja“

PRIKAZ KNJIGE

OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI DIREKTORA I ČLANOVA UPRAVNOG ODBORA AKCIONARSKOG DRUŠTVA

Autor: Nataša C. Petrović Tomić

*Izdavač: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu,
Centar za izdavaštvo i informisanje, 2011.*

Obim: 387 strana

Doktorska disertacija Nataše Petrović Tomić „Osiguranje od odgovornosti direktora i članova upravnog odbora akcionarskog društva“ monografski je rad prvenac u našoj pravnoj literaturi i predstavlja obradu instituta koji je posebno razvijen u anglosaksonskoj praksi.

Osiguranje od odgovornosti članova uprava društava ubraja se u grupu imovinskih osiguranja, što podvlači primenu načela obeštećenja i svih konsekvencija koje ono donosi. Pravna priroda predmetnog ugovora je složena. Ugovor se zaključuje po modalitetu osiguranja za tuđ račun, kao i kolektivnog osiguranja, što se odražava na izvršavanje ugovornih obaveza i prava osiguranih lica. Sâm ugovor u većini država nije zakonski regulisan. Osiguranje od odgovornosti direktora i članova upravnog odbora akcionarskog društva na-

stalo je i razvijalo se kao produkt delatnosti osiguranja prilagođen potrebama korporativne prakse.

Osiguranje od odgovornosti pokriva rizik od lične odgovornosti članova uprave privrednih društava. Autor ukazuje na razliku između odgovornosti direktora za greške i propuste u vršenju funkcije i odgovornosti privrednog društva za štetu koju direktori prilikom vršenja funkcije nanose trećim licima. Ona zaključuje da u našem pravu postoji prvenstveno odgovornost kompanije, a tek na drugom mestu odgovornost njenih organa. Uvođenje kategorije lične odgovornosti direktora ima za cilj povećanje konkurentnosti kompanije i jačanje njene pozicije u odnosima s poslovnim partnerima. Oštećeno lice, sa svoje strane, ima mogućnost da bira kome će se obratiti za naknadu štete.

Osiguranje od odgovornosti direktora i članova upravnog odbora predstavlja pravni osiguravajući odnos koji nastaje na osnovu ugovora osiguravača i ugovarača osiguranja, odnosno osiguranika. Iz njega za osiguravača nastaje obaveza da trećem (oštećenom) licu isplati odgovarajuću naknadu za pretrpljenu štetu ako šteta nastupi kao posledica građanskopravne odgovornosti osiguranika u vršenju funkcija. To osiguranje služi i da pruži pravnu zaštitu osiguraniku.

Budući da se ubraja u imovinska osiguranja, predmetno osiguranje podleže primeni načela obeštećenja. Dosledna primena načela obeštećenja podrazumeva poštovanje dva postulata: potpunu naknadu pretrpljene štete i nemogućnost ostvarenja veće naknade od pretrpljene štete. Primena načela maksimalne dobre vere obavezuje ugovarača osiguranja da prilikom zaključenja ugovora o osiguranju prijavi sve okolnosti značajne za ocenu veličine rizika i donošenje odluke osiguravača da se zaključi ugovor o osiguranju pod određenim uslovima osiguranja.

U vezi s ulogom lične odgovornosti direktora i članova upravnog odbora, autor obraća pažnju na samu svrhu osiguranja, na funkciju naknade štete i zaštite poverilaca, te na preventivnu funkciju osiguranja. Direktori i članovi uprave moraju odgovarati za svaki propust i postupanje protivno svojim dužnostima. Pri tome se mora imati u vidu brojnost ovlašćenja direktora i diskrecioni karakter ovlašćenja. Zakonodavci obavezuju direktore da ulože traženi stepen pažnje prilikom obavljanja poslovnih aktivnosti i da garantuju da određeni postupak odgovara onome što bi u identičnoj situaciji preduzeo neki drugi direktor koji se ponaša s pažnjom „razumnog čoveka“ ili „dobrog privrednika“.

Način na koji su u polisi osiguranja definisane osigurane štete vrlo je bitan. Time se određuje obim pokrića. U većini uslova osiguranja od odgovornosti direktora pojam osigurane štete negativno je određen – to nisu štete na stvarima i licima, niti su iz njih proizašle. Pojam osigurane štete određen je tako da obuhvata bilo koji iznos koji je direktor obavezan da plati na osnovu svoje

odgovornosti za štetne radnje u granicama polise, a obuhvata i naknadu štete utvrđene presudama i poravnanjem, kao i sve troškove nastale radi odbrane od tužbenih zahteva podnetih protiv direktora.

Polisa osiguranja sadrži odredbe o štetama isključenim iz osiguranja. To se može učiniti tako što se predvidi pokriće svih šteta (kao kod osiguranja „*all risks*“), sem onih što su iz pokrića izričito isključene. Pravi se razlika između standardnih i fakultativnih isključenja, isključenja koja se odnose na sve ili na pojedine osiguranike. Osiguravači uvek isključuju događaje koji zbog katastrofalnog potencijala ne mogu adekvatno da se procene.

Poučan je deo knjige koji se odnosi na ugovor o osiguranju i odnose između osiguravača i ugovarača osiguranja, te na način zaključenja ugovora, naročito u pogledu pitanja da li postoji dužnost kompanije da ugovor zaključi. Kompanija ima dužnost da ugovor zaključi samo ako je na to obavezuju zakoni, njena unutrašnja pravila ili ugovor s članom uprave društva.

Autor je mišljenja da se u buduću građanski zakonik Srbije, u odredbu koja nabraja vrste osiguranja, izričito unese i osiguranje od odgovornosti direktora i članova upravnog odbora.

Autor je u knjizi dao iscrpan prikaz rešenja usvojenih u drugim pravnim sistemima, naročito u nemačkom i engleskom. Spisak korišćene domaće, nemačke, engleske i ostale literature veoma je obiman.